

EN KONGELIG AFFÆRE

- ELEVARK

Foto: Jiri Hanzl

Hvorfor skal vi se filmen?

Formålet med at se filmen er, at I skal:

- Kunne beskrive genrekendetegn for historiske film og diskutere genreens udtryk
- Få kendskab til perioden "Oplysningstiden" og dens betydning for i dag
- Kunne diskutere forskellige styreformers fordele og ulemper
- Prøve at vurdere forskellige beskrivelser af filmens personer som kilder

Om filmen – baggrundoplysninger og handling

Den 15-årige engelske prinsesse Caroline Mathilde kommer i 1766 til Danmark og bliver gift med den danske konge Christian VII. Ægteskabet viser sig hurtigt at være en katastrofe, da Christian VII er psykisk syg. Han behandler hende dårligt og vil hellere drikke sig fuld med ludere end at være hjemme på slottet.

I 1769 bliver den tyske Johann Struensee ansat som kongens livlæge – og han bliver snart også kongens fortrolige ven. Caroline Mathilde er i begyndelsen meget afvisende over for Struensee, men de finder snart et sjæleligt fællesskab i Oplysningstidens tanker om frihed og reformer. Deres gensidige sympati udvikler sig til et kærlighedsforhold.

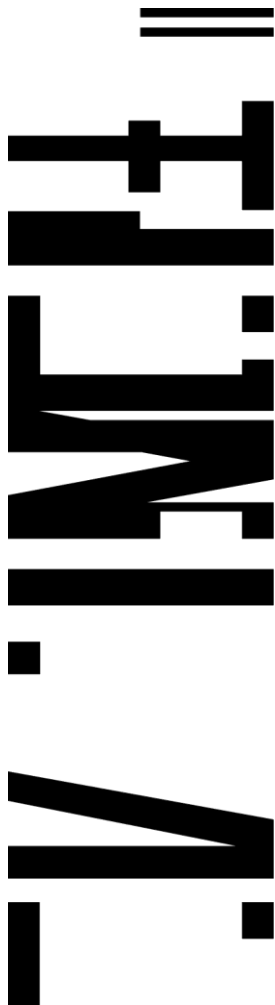
Danmark er på dette tidspunkt et **enevælde**, hvilket betyder, at kongens ord er lov. På grund af Christian VII's generelle usikkerhed og mangel på politisk interesse har en række adelige overtaget den reelle magt gennem **geheimkonseilet**. Her vedtages alle landets love, som kongen mekanisk skriver under på.

Ord/begreber

Oplysningsmand: Person, der gik ind for at ændre samfundet og bl.a. give borgere og bønder mere frihed. Ofte meget kritisk over for religion.

Trykkefrihed: Fra 1661 skulle bøger m.m. godkendes af **censuren**, hvilket betød, at magthaverne kunne stoppe tekster, der var kritiske over for fx adel eller kirke. Mange oplysningsforfattere var forbudte.

Rousseau: Fransk filosof og pædagog, der meget mod tiden gik ind for fri børneopdragelse.

Voltaire: Fransk forfatter og filosof. En af Oplysningstiden allerstørste tænkere. Meget kritisk over for datidens samfund og kirke. Gik ind for fornuft, frihed, retfærdighed og tolerance.

Stavnsbånd: Lov, der bestemte, at bønder ikke måtte flytte fra den gård, hvor de var født, før de fyldte 40 eller fik lov af herremanden. I praksis betød det, at herremanden "ejede" sine bønder.

Kopper: Sygdom, der i 1700-tallet hærgede København. Meget høj dødelighed. Struensee afprøvede med held **variolation** (en forløber for vaccination) på kronprinsen.

Genren – historiske film

"En kongelig affære" indgår i en lang tradition af historiske film, der typisk er kendetegnet ved at tage udgangspunkt i en historisk fortid – ofte med udgangspunkt i faktiske begivenheder eller personer.

- Lav en liste over historiske film, I har set.
- Diskuter, hvorvidt de også tilhører en anden genre (fx cowboyfilm, ridderfilm eller krigsfilm).
- Vælg 5 titler ud og lav en liste over, hvad der er typisk for disse film (genrekendetegn). Tal bl.a. om kostumer, replikker (sprogbrug), musik, miljø og rekvisitter.
- Diskuter, om en film kan kaldes 'historisk film', hvis den er fiktion – fx "Sherlock Holmes" eller en film om de græske guder.
- Diskuter, hvor lang tid man skal tilbage, for at man kan kalde en film 'historisk'. Til det gamle Rom? Det 18. århundrede? Titanics forlis? 2. Verdenskrig? For et år siden?

Den historiske films dilemma

Se nedenstående klip, hvor skuespilleren Mads Mikkelsen (Struensee i filmen) fortæller om filmens tilblivelse, og hvilke overvejelser filmskabere er nødt til at gøre sig, når de sætter faktiske personer/begivenheder ind i en filmisk sammenhæng.

- [Link til klip med Mads Mikkelsen](#)
- Hvilke kompromisser skal filmskabere indgå, når de laver historiske film? Hvilke problemer kan der være i det?
- Hvad er vigtigst? At være tro mod de historiske begivenheder eller fortælle en god historie, der underholder?
- Har en historisk film nogen værdi, hvis den slet ikke tager hensyn til virkeligheden?

I andre 1700-tals film – som fx "Amadeus" (1984) – har filmskaberne brugt meget energi på parykker og sminke, men dette er ikke tilfældet i "En kongelig affære":

"Det ville være anstrengende at se på efter fem minutter af filmen, hvis jeg skulle gå rundt med pudder i hovedet og dårlig mundhygiejne, lige som vi også har arbejdet meget med sproget" (Mads Mikkelsen).

Der er til gengæld brugt en del computerteknik til at genskabe 1700-tallets Danmark.

- Hvilke fordele og ulemper kan der være ved at efterbehandle filmen på computer? Gør dette filmen mere eller mindre autentisk?
- Gør det filmen mindre autentisk, at kostumer og sprog er tilpasset filmmediet og nutiden?

I 1996 instruerede Baz Luhrmann en alternativ version af "Romeo + Juliet": Den blev indspillet med original Shakespeare-dialog men i et nutidigt gangstermiljø.

- Kan man kalde en film "historisk", når den er baseret på et historisk forlæg, men ikke foregår i et fortidigt miljø? Begrund jeres svar ud fra jeres liste over genrekendetegn for historiske film.

Personerne i filmen

Lav en personkarakteristik af Struensee, hvor I kommer ind på den udvikling, han gennemgår. Brug følgende hjælpespørgsmål:

- Bliver Struensee besat af magten, og misbruger han den?
- Er hans handlinger i orden? Gør han det i folkets tjeneste eller for sin egen karrieres skyld?
- Struensee siger "Jeg kan gøre lige, hvad jeg vil!" Har han ret i denne påstand? Hvad siger det om hans syn på sig selv?
- Find andre beskrivelser af Struensee og sammenlign dem med hinanden og filmens Struensee. Hvilken Struensee fremstilling, synes I, er mest realistisk? Hvorfor?

I kan lave samme opgave med fokus på Caroline Mathilde efterfølgende. Jeres lærer har links, I kan bruge til begge opgaver.

Oplysningstiden og nutiden

På filmens plakat står der: "De ændrede Danmark for altid". Passer dette, når de fleste af Struensees reformer blev annulleret efter hans død? Har Struensee haft nogen betydning for nutidens Danmark?

Undersøg:

- Hvilke politiske ideologier og filosofiske tanker voksede frem under Oplysningstiden?
- Hvilke ligheder og forskelle er der på Oplysningstiden og nutiden?
- Hvilke "spor" af Oplysningstiden kan vi se i nutidens samfund?

Styreformer

Struensee forsøger at gennemføre det, man kalder "oplyst enevælde". Det betyder, at man har en enevældig hersker, der gennem sin magt forsøger at skabe så gode vilkår for folket som muligt. Det danske folk ikke er imidlertid ikke helt klar til de demokratiske friheder, som Struensee vil give dem, fx trykkefriheden, der misbruges til at sprede rygter om ham og Caroline Mathilde.

- Undersøg hvilke forskelle og ligheder, der er på hhv. et oplyst enevælde og et diktatur.
- Lav en liste over hvilke fordele og ulemper er der ved hhv. enevælde og demokrati. Diskutér, hvilken styreform I vil foretrække og hvorfor.

Forslag til afsluttende opgaver

Filmanmeldelse

Lav en anmeldelse af filmen. I skal komme ind på følgende:

- Et kort handlingsreferat.
- En kort præsentation af filmens instruktør (fx hvilke film, han tidligere har lavet).
- En vurdering af filmens kvalitet og skuespillernes præstation.
- Vurder filmen i forhold til dens genre (historisk film). Fx: Følte I jer hensat til slutningen af 1700-tallet? Virkede det historiske tidsbillede overbevisende? Var "En kongelig affære" bedre eller dårligere end andre historiske film, I har set? Begrund hvorfor.
- Giv filmen stjerner.

I kan desuden komme ind på følgende:

- En vurdering af filmens og Mads Mikkelsens fremstilling af Struensee.
- Fungerer filmen godt eller dårligt som introduktion til Oplysningstiden?
- Fungerer filmens brug af computerteknik til at genskabe 1700-tallets København?

Essay

Skriv et essay, hvor I diskuterer fordele og ulemper ved forskellige styreformer og samfundsmodeller. I skal komme med historiske og nutidige eksempler og inddrage relevante ideologier. Tag udgangspunkt i filmen.

Samfundsbeskrivelse af nutidig enevælde

Forestil jer, at enevælden aldrig var blevet afskaffet, og Oplysningstidens tanker aldrig var blevet indført. Lav en beskrivelse af, hvordan samfundet i dag ville se ud. I kan komme ind på følgende områder:

- Arbejde og arbejdsforhold
- Sygdomme og sundhed
- Familie, ægteskab og kønsroller
- Folks rettigheder og pligter

Nye personfremstillinger – ny handling

Hvilken betydning ville det have for handlingen i filmen, hvis man valgte at lægge vægt på andre sider af personerne, end instruktør Nikolaj Arcel har gjort? Vælg en anden fremstilling af Struensee eller Caroline Mathilde og skriv ud fra den et kort handlingsreferat af en ny udgave af "En kongelig affære". I kan med fordel sætte handlingen ind i en berettermodel først.

